

Дем'яненко Н.Д.

Музей історії бджільництва Середньої Наддніпрянщини
Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»

КОЛЕКЦІЯ ВУЛИКІВ-КОЛОД У ЗІБРАННІ МУЗЕЮ ІСТОРІЇ БДЖІЛЬНИЦТВА СЕРЕДНЬОЇ НАДДНІПРЯНЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНОГО ЗАПОВІДНИКА «ПЕРЕЯСЛАВ»

У статті детально розглядається проблема вивчення колекції вуликів-колод Музею історії бджільництва Середньої Наддніпрянщини Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» на основі вивчення та аналізу фондово-облікової документації, яка нараховує більше 600 експонатів, серед них безрамкових вуликів музею становить 21 музейний предмет, що обліковано в інвентарних групах основного та допоміжного фонду. Із них 10 вуликів-колод лісового бджільництва, що характерні для українського Полісся та стаціонарних пасік і 11 легких вуликів-дуплянок кочової пасіки лісостепової та степової зон України. Унікальна колекція вуликів-колод сформувалася завдяки потужній експедиційній роботі музейних співробітників, предмети якої почали передаватися до фондів Заповідника ще з початку 60-х років XX ст.

Описи вуликів-колод представлено відповідно до наявних інвентарних карток та науково-уніфікованих паспортів НІЕЗ «Переяслав». За матеріалами науково-фондової документації досліджено способи використання та конструктивні особливості музейних предметів (вулики-колоди), їхні розміри, матеріал та техніку виготовлення. Зазначено зафіксовані час та місце використання даних вуликів, джерело надходження до фондів музею, а також окреслено події та особи, що причетні до створення та користування даного пасічницького інвентаря. У статті також охарактеризовано одну із сходинок еволюції вуликів від природних бджолиних гнізд до штучних вуликів-колод та дулянок, які характерні для лісової та степової зон України.

Завдяки експонування створених музейних колекцій бджільництва, які складаються з унікальних музейних предметів відкриваються широкі можливості передачі етнографічних відомостей прийдешнім поколінням, задоволення пізнавальних запитів пересічних відвідувачів та сучасним, пасічникам та науковцям. Отже, завдяки проведеній роботі було здійснено уведення фондової документації до наукового обігу, що в подальшому сприятиме наочно та документально ознайомлюватися і вивчати історію давнього українського промислу. Зберігати традиції та передавати наступним поколінням.

Ключові слова: музейна колекція, вулики-колоди, вулики-дулянки.

Постановка проблеми. Потужним аспектом наукової організації фондів Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» є формування музейних колекцій, які створюються на основі сучасних наукових підходів, предмети до них скрупульозно підбираються дослідниками згідно системи критеріїв, котра прийнята у даній галузі наукового знання.

Серед їх різноманіття особливо виділяється колекція вуликів-колод Музею історії бджільництва Середньої Наддніпрянщини НІЕЗ «Переяслав». Останні пов'язані між собою багатьма ознаками, а саме: належністю до певної історичної епохи, події, явища, особистості автора, типу джерела, споріднені за матеріалом виготовлення,

будовою, темою, сюжетом, часом і місцем створення, середовищем побутування, власником тощо. У музейній справі ці зв'язки між предметами обов'язково фіксуються та вивчаються, адже група вуликів-колод має більшу інформаційну цінність про бджільництво, ніж кожен із них узятий окремо. Саме за таких умов колекція вуликів-колод серед предметів бджільництва, яка довгий час не вивчалася набуває нової якості – наукового значення та вводиться в науковий обіг.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасному науковому вимірі існують різні підходи тлумачення предмета дослідження. Згідно Закону України «Про музеї та музейну справу», музейна колекція – сукупність музей-

них предметів, що об'єднані однією або кількома спільними ознаками [6].

Музейна колекція також розглядається як науково організована, систематизована сукупність музейних предметів, об'єднаних однією або декількома ознаками, які мають наукову, історичну, художню, меморіальну цінність як єдине ціле [8].

У багатотисячному фондовому зібранні Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» зберігаються матеріали, які характеризують давні ремесла та промисли. Серед них, певну частину зібрання становлять музейні предмети, які в цілому представляють давнє бджільництво, до якого входить колекція бджолиних вуликів-колод – основного інвентаря бджолиного промислу. В фондовому зібранні з бджільництва підкреслюється важливість цілісності колекції, що співвідноситься зі збереженням, реставрацією, обліком та недопущенням її поділу за окремими ремеслами. До сьогодні відсутні публікації та узагальнені матеріали колекції вуликів-колод Музею історії бджільництва Середньої Наддніпрянщини НІЕЗ «Переяслав».

Досліджень присвячених вивченню вуликів-колод в етнографічній науці представлено недостатньо. Окремі відомості про даний пасічний інвентар отримуємо з джерел, які присвячені дослідженню бджільництва. Так, у роботі «Поліське бортництво як галузь традиційних чоловічих знань (друга половина XIX–XXI ст.)» І. Несен детально характеризує безрамковий вулик, указуючи на назви його частин, описує матеріали виготовлення житла для бджіл [5, с. 179–196]. Дослідниця чоловічих промислів А. Дмитренко у роботі «Традиційні чоловічі промисли: бджільництво (на матеріалах українського Полісся)» торкається питання виготовлення колодних вуликів стояків та лежаків, характеризує частини вуликів, указує на інструменти, матеріали та способи виготовлення бортей та вуликів-колод [2, с. 135–179].

Дослідниця українського бджільництва У. Мовна у праці «Виробнича та духовна спадщина традиційного бджільництва українців Черкащини» торкається проблематики дорамкових та рамкових вуликів, які співіснували на території Середньої Наддніпрянщини й змінювали один одного в хронологічній послідовності з кінця XIX ст. до 30-х рр. XX ст. [3, с. 18].

Формування цілей статті. Дослідження полягає у вивченні, обробці фондово-облікової документації колекції вуликів-колод Музею історії бджільництва Середньої Наддніпрянщини НІЕЗ «Переяслав» та введення її до наукового обігу.

Виклад основного матеріалу. Бджільництво одне із найдавніших промислів українського народу, яке з часом переросло у галузь народного господарства, здавна характеризується розведенням бджіл і збором продуктів бджільництва. Розвивається воно практично в усіх регіонах України де є квітуча рослинність.

Перші письмові згадки про заняття бджільництвом на теренах України належать Геродоту, який у IV ст. до н. е. писав, що з території сучасної України до Греції прибували судна з воском і медом. Є свідчення Ібн-Даста про те, що у X ст. слов'яни утримували бджіл у дерев'яних глеках [1, с. 34]. Польський хроніст XI ст. Гаал зазначав, що: – «Я бачив у цьому краю на диво багато бджіл, пасік на степових землях, бортей у лісах» [4]. Бортним бджільництвом на території Середньої Наддніпрянщини займалися ще племена зарубинецької культури (I–II ст.) [10, с. 121]. Першими житлами для бджіл були різноманітні ущелини та природні вулики-борті, що являли собою дупла у розлогих деревах.

Особливості розташування бджолиної сім'ї у природному середовищі здавна цікавило вчених, дослідників природи, бджолярів, які прагнули в деталях пізнати життя бджіл та продуктів їхньої життєдіяльності. Оскільки цікавість до бджіл здебільшого виникала у зв'язку з добуванням продуктів, що вони виробляють, інтереси людей в основному поширювалися на те, яким чином підкорити собі бджіл. Основна увага людей зверталася на те, щоб зробити помешкання бджіл контрольованим і доступним для людини, щоб була можливість забирати мед, а пізніше – не руйнуючи гніздо. У зв'язку з цим відбувалася еволюція вулика.

З часом люди почали видовбувати у живому дереві штучні борті, середину яких натирали лісовими травами, воском та прополісом, таким чином приманюючи бджіл у нове житло під час роїння. Після сильних буревіїв, у результаті яких, бортні дерева падали на землю, їх обрубували, вилучаючи колоду з гніздом бджіл. У такий спосіб з'являлися масивні вулики-колоди, які розташовували у лісі не далеко біля поселень людей. Житла для бджіл виготовляли з різних порід дерев: сосни, дуба, липи, ясена та ін. Найкращим деревом для вулика вважали липу, вона легка в обробці, вбирає вологу, має приємний запах, саме тому, у такі вулики швидко селяться бджоли. Дубові колоди – дуже міцні, деревина щільна, однак, вони мало пропускають повітря, в них зимою найчастіше бджоли гинули. Добре зимували бджоли у борті

виготовлений з довголітньої сосни, та як її деревина вбирає вологу, повітря циркулює і створюються сприятливі умови для зимівлі комах.

У степовій зоні України, де переважали кочові пасіки, з'являлися вулики-дуплянки, які не мали дна. Такі вулики легкі, не об'ємні, менші за розміром. Їх можна було легко перевозити везами до квітучих угідь. Огляд бджолиного гнізда та збір меду в дуплянках здійснювався через її нижню частину. Під дуплянкою часто викопували яму, особливо під час медового взятку, для відтягування бджолами додаткових воскових «язиків» стільників. Зверху вулики-дуплянки найчастіше накривали широко розставленим донизу солом'яним снопом, що виконував роль стріхи.

Колекція вуликів-колод НІЕЗ «Переяслав» почала формуватися ще з 60-х років XX ст. На сьогодні у Музеї історії бджільництва Середньої Наддніпрянщини експонується 10 вуликів-колод лісового бджільництва території України Київського, Житомирського Полісся та 11 легких вуликів-дуплянок характерних для Полісся та лісостепової зони України: Черкащини, Полтавщини, Переяславщини. Всі вони індивідуального виготовлення з різних порід дерев, різні за розміром, але мають спільне призначення.

У Музеї експонується рідкісна двобортна колода (Е-272). Колода-двобортна циліндричної форми. В середині видовбані й випалені два дупла, які мають суцільну перегородку. З обох боків у колоді є два отвори відповідно для двох бджолиних сімей. З боків біля отворів є круглі льотки для вильоту бджіл. Через великі повздовжні отвори у верхній частині дупла вставлені снози для відтягування воскових стільників. Розміри дупел: висота – 60 см; глибина – 63 см. Розміри отворів: висота – 45 см; ширина – 12 см; висота – 46 см; ширина 12 см. Розміри льотків: 2 см х 2,5 см. Розміри колоди: висота – 148 см; ширина у верхній частині – 80 см. Індивідуального виробництва. Матеріал виготовлення – соснове дерево. Початок XIX ст. Знайдено у листопаді 1966 року в с. Рудки, Чорнобильського району, Київської області [9].

Вулик-колода (Е-951) виготовлений з товстого стовбура дерева в середині видовбане дупло. У верхній частині дупла є кріплення для сноз, від яких бджоли відтягували вощину. Збоку колоди – два отвори: подовжній, що закритий дошкою та круглий – льоток. У подовжній отвір установлювали снози та забирали мед, через круглий отвір бджоли залітали у вулик. Вулик виготовив пасічник Г. Даниленко із с. Хочеве, Іванківського району в 1900 році. Індивідуальне виробництво.

Матеріал виготовлення – соснове дерево. Розміри вулика: висота – 55 см; ширина – 54 см. Знайдено у квітні 1971 року там же [9].

Вулик-колода (Е-2158) виготовлений з суцільного товстого дерева. В середині колоди є дупло для утримання бджолиного рою. З боку колоди видовбано повздовжній отвір для роботи бджоляра у гнізді. Круглий отвір – льоток для вильоту та зальоту бджіл у колоду. Повздовжній отвір забитий клином. Вулик належав О. Купрієнку жителю с. Мар'янівка Поліського району Київської області. Виготовлений його дідом на початку XX ст. для власного використання. Індивідуальне виробництво. Матеріал виготовлення – дубове дерево. Розміри колоди: висота – 144 см; ширина – 85 см. Знайдено у квітні 1981 року там же [9].

Вулик-колода (Е-2159) виготовлений з суцільного товстого дерева. В середині колоди є дупло для утримання бджолиного рою. З боку колоди два отвори: повздовжній – для чищення гнізда, відбору продуктів бджільництва; круглий – для вильоту бджіл. Повздовжній отвір забитий клином. Зверху колода накрита дошкою. Вулик належав жителю с. Мар'янівка Поліського району Київської області О. Купрієнку. Виготовлений його дідом на початку XX ст. для власного використання. Індивідуального виробництва. Матеріал виготовлення – соснове дерево. Розміри колоди: висота – 135 см.; ширина – 79 см. [9].

Вулик-колода (Е-2160) виготовлений з товстого дерева. В середині колоди видовбане дупло для утримання бджолиного рою. З боків колоди є два отвори: повздовжній для чищення гнізда, відбору продуктів бджільництва; круглий слугував для вильоту бджіл. Повздовжній отвір забитий клином. Вулик належав жителю с. Мар'янівка Поліського району Київської області О. Купрієнку. Виготовлений його дідом на початку XX ст. для власного використання. Індивідуального виробництва. Матеріал виготовлення – дубове дерево. Розміри колоди: висота – 133 см; ширина – 63 см. [9].

Вулик-колода (Е-2708). У колоді збоку, через повздовжній отвір видовбано дупло для бджолиного гнізда. Цей отвір закрито клином. На середині висоти колоди є льоток для бджіл. Вулик належав жителю с. Мединівка, куток Великий Ліс, Коростенського району, Житомирської області. І. Маєвському. Виготовлений вулик його батьком на поч. XX ст. Індивідуального виробництва. Матеріал виготовлення – соснове дерево. Розміри колоди: висота – 142 см; ширина – 92 см. Знайдено у липні 1981 року там же [9].

Вулик-колода (Е-2709). У колоді збоку, через повздовжній отвір, видовбано дупло для бджолиного гнізда. Цей отвір щільно закрито дошкою. На середині висоти колоди видовбано круглий льоток для бджіл. Вулик належав жителю с. Мединівка, куток Великий Ліс, Коростенського району, Житомирської області. І. Маєвському. Виготовлений вулик його батьком на поч. ХХ ст. Індивідуального виробництва. Матеріал виготовлення – соснове дерево. Розміри колоди: висота – 124 см; ширина – 72 см. Знайдено у липні 1981 року там же [9].

Вулик-колода (Е-2710). Через повздовжній отвір видовбано дупло для бджолиного гнізда. Цей отвір закрито дошкою. На середині висоти колоди видовбано круглий льоток для бджіл. Зверху колоду накрито дошкою. Вулик належав жителю с. Нові Вороб'ї Малинського району, Житомирської області. П. Тимошенку. Виготовлений вулик його батьком на початку ХХ ст. Індивідуальна робота. Матеріал виготовлення – липове дерево. Розміри колоди: висота – 130 см; ширина – 50 см. Знайдено у липні 1981 року там же [9].

Вулик-колода (Е-2711). У середині колоди, через повздовжній отвір, видовбано дупло для бджолиного гнізда. Цей отвір закрито дошкою. На середині висоти колоди видовбано круглий льоток. Зверху колоду накрито дошкою. Вулик належав К. Сльозенку жителю с. Олександрівка, Гомельської області, Республіка Білорусь. Виготовлений вулик його батьком на поч. ХХ ст. Індивідуальне виробництво. Матеріал виготовлення: соснове дерево. Розміри колоди: висота – 134 см; ширина – 60 см. Знайдено у квітні 1981 року там же [9].

Вулик-колода (Е-2715). Гніздо для бджіл видовбано у великій колоді дерева. У колоді збоку є два отвори: повздовжній отвір для забирання продуктів бджільництва. Цей отвір закрито дошкою. Круглий – льоток для вильоту бджіл. Зверху колоду накрито дошкою. Вулик належав І. Петренку жителю с. Жовтень Малинського району, Житомирської області. Виготовлений вулик його дідом на поч. ХХ ст. Індивідуального виробництва. Матеріал виготовлення – соснове дерево. Розміри колоди: висота – 113 см; ширина – 69 см. Знайдено у квітні 1981 року в с. Жовтень Малинського району, Житомирської області [9].

Вулик-дуплянка № 4920. Вулик круглої форми виготовлений з не товстого стовбура дерева, середина видовбана. Вище середини вулика, збоку є один отвір, льоток для вильоту бджіл. У внутрішній частині дупланки видовбано п'ять невеликих отворів для вставляння сноз та відтягування вощини. Виготовлений П. Довгору-

ком 1857 року народження у 80-х роках ХІХ ст. жителем с. Студеники Переяслав-Хмельницького району, Київської області. Індивідуальна робота. Матеріал виготовлення – вербове дерево. Розміри вулика: висота – 70 см; ширина – 35 см. Знайдено у 1962 році у там же [9].

Вулик-дуплянка № 4791 виготовлений зі стовбура дерева, круглої форми. З боку є льоток, у середині вулика видовбані отвори, куди вставлялися снози для відтягування вощини. Виготовлений в кінці ХІХ ст. Я. Крем'янським жителем с. Виповзки Переяслав-Хмельницького району, Київської області. Знайдено у жителями м. Переяслава-Хмельницького, Київської області К. Подольської у 1962 році. Індивідуальна робота. Матеріал виготовлення – вербове дерево. Розміри вулика: висота – 70 см; ширина – 35 см. Знайдено у 1962 році у м. Переяслав-Хмельницький Київської області [9].

Вулик-дуплянка (Е-2978) виготовлений з суцільного шматка колоди. Серцевина дерева повністю вибрана. Нижня частина дупланки в діаметрі більша від верхньої. Вище середини вулика є льоток для вильоту бджіл. Зверху над льотком вирізані великі літери -А-Н-. У середині вулика видовбано отвори для тоненьких паличок – сноз. Виготовлена дуплянка на початку ХХ ст. жителем с. Сатанів, Хмельницької області В. Паням. Індивідуальна робота. Матеріал виготовлення – вербове дерево. Розміри вулика: висота – 73 см; ширина – 25 см х 37 см. Знайдено у 1982 році у с. Сатанів Хмельницької обл.

Вулик-дуплянка (Е-2979) виготовлений із суцільного шматка колоди. Серцевина дерева повністю вибрана. Нижня частина вулика в діаметрі менша від верхньої. Вище середини вулика видовбаний льоток для бджіл трикутної форми. Навколо льотка різьба. В середині вулика є отвори для сноз. Виготовив дупланку на початку ХХ ст. батько Паня Павла Васильовича, який проживав у с. Сатанів, Хмельницької області. Індивідуального виробництва. Матеріал виготовлення – вербове дерево. Розмір вулика: висота – 76 см; ширина – 35 см х 23 см. Знайдено у 1982 році у с. Сатанів, Хмельницької області [9].

Вулик-дуплянка (НДФ-759) виготовлений з суцільного не товстого стовбура дерева. Середина дерева повністю вибрана, є 6 отворів для сноз. По середині дупланки видовбано льоток круглої форми. Вулик по середині та у верхній частині стягнуто двома залізними обручами. Вулик належав на початку ХХ ст. бондарю і пасічнику О. Назаренку з с. Мелехи Чорнухинського

району Полтавської області. Індивідуального виробництва. Матеріал виготовлення – вербове дерево, метал. Розміри вулика: висота – 80 см; ширина – 36 см x 29 см. Знайдено у 1979 році в с. Мелехи, Чорнухинського району, Полтавської області.

Вулик-дуплянка (НДФ-4631) круглої форми. Виготовлений з суцільного шматка колоди дерева, видовбано серцевину. З одного боку дуплянки є отвір для бджіл – льоток. В середині вулика видовбані круглі отвори для встановлення сноз, на яких трималася вощина. Кінець XIX ст. Передав вулик до музею житель с. Циблі, Переяслав-Хмельницького району, Київської області В. Пінчук. Індивідуального виробництва. Матеріал виготовлення: вербове дерево. Розміри вулика: висота – 50 см; ширина – 25 см. Знайдено у вересні 1982 році у с. Циблі, Переяслав-Хмельницького району, Київської області [9].

Вулик-дуплянка (НДФ-4649) циліндричної форми з видовбаною серединою. В середині вулика є отвори, куди кріпились палички для тримання бджолої вощини. Кінець XIX ст. Передав до музею житель с. Жовтневе, Чорнобаївського району, Черкаської області П. Козелецький. Індивідуального виробництва. Матеріал виготовлення – соснове дерево. Розміри вулика: висота – 84 см; ширина – 41 см. Знайдено вулик у 1982 році в с. Жовтневе, Чорнобаївського району, Черкаської області [9].

Вулик-дуплянка ДЕ-56 (I) циліндричної форми, деформований. Виготовлений з нетовстого дерева, середина видовбана, є отвори для сноз. Із боку – виріз для льотка. Виготовив Я. Симоненко на початку XX ст. житель с. Сошників, Бориспільського району, Київської області. Індивідуального виробництва. Матеріал виготовлення – вербове дерево. Розміри вулика: висота – 68 см; ширина – 34 см. Знайдено вулик у 1974 році там же [9].

Вулик-дуплянка ДЕ-56 (II) конусовидної форми, до дна звужений. З боку продовгуватий

отвір – льоток. У середині видовбані отвори для сноз. У верхній частині – стягнуто металевим обручем. Виготовив на початку XX ст. Я. Симоненко житель с. Сошників Бориспільського району Київської області. Індивідуального виробництва. Матеріал виготовлення – вербове дерево, метал. Розміри: висота – 74 см; ширина – 40 см. Знайдено вулик у 1974 році с. Сошників, Бориспільського району, Київської області [9].

Вулик-дуплянка Де-56 (III) – циліндричної вигнуто-деформованої форми. З боку проріз – льоток прямокутної форми. По боках – круглі отвори для паличок. Виготовив вулик на початку XX ст. Я. Симоненко житель с. Сошників, Бориспільського району, Київської області. Індивідуального виробництва. Матеріал виготовлення – вербове дерево. Розміри: висота – 78 см; ширина – 34 см. Знайдено вулик у 1974 році там же [9].

Вулик-дуплянка Де-56 (IV) майже циліндричної форми, до дна злегка завужений. З боку прорізано льоток овальної форми. Вулик у верхній і нижній частинах стягнутий двома металевими обручами. Виготовив вулик на початку XX ст. Я. Симоненко житель с. Сошників, Бориспільського району, Київської області. Індивідуального виробництва. Матеріал виготовлення – вербове дерево. Розміри: висота – 73 см; ширина – 43 см. Знайдено вулик у 1974 році с. Сошників, Бориспільського району, Київської області [9].

Висновки. Отже, на основі вивчення обліково-фондової документації проаналізовано та уведено до наукового обігу колекцію вуликів-когод Музею історії бджільництва Середньої Наддніпрянщини НІЕЗ «Переяслав», які обліковані в інвентарних групах основного та допоміжного фонду. Завдяки експонування таких унікальних музейних предметів відкриваються можливості пересічним відвідувачам та науковцям візуально та документально ознайомлюватися з ними та вивчати історію давнього українського промислу – бджільництва.

Список літератури:

1. Алексєнко Ф.М., Бабич І.А., Дмитренко Л.І та ін. Виробнича енциклопедія бджільництва Київ, 1966. С. 34.
2. Гримич М. Народна культура українців: життєвий цикл людини. Історико-етнографічне дослідження у 5 томах. Том 4. Зрілість, чоловіки, чоловіча субкультура. Київ-Дуліби, 2013. С. 135–179.
3. Мовна У. Виробнича та духовна спадщина традиційного бджільництва українців Корсунь-Шевченківського і Канівського районів Черкаської області. Львів, 2011. С. 18.
4. Некрасов В.Ю. Пчелы в Киевской Руси. Пчеловодство. 1980.
5. Несен І. Поліське бортництво як галузь традиційних чоловічих знань (друга половина XIX–XXI ст.) Вісник Львівського університету. Серія історичні науки. Львів, 2012. С. 179–196.
6. Про музеї та музейну справу [Електронний ресурс]: закон України [прийнято Верхов. Радою 29.06.1995 № 249/95-ВР]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80>

7. Рутинський М. Й. Стецюк О. В Музеєзнавство: Навч. посіб. Київ, Знання, 2008. С. 381.
8. Рябчикова Ф. Музейна колекція: відповідність правової дефініції засадам музеєології. Режим доступу: [Phttps://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/8971/3/selection%281%29.pdf](https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/8971/3/selection%281%29.pdf)
9. Фоново-облікова документація Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав».
10. Хоменко М.М. Традиційні пасічніцькі обереги. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Народні символи та обереги України: роль у формуванні ментальності людини». Біла Церква, 2011. С. 121.

Demianenko N.D. COLLECTION OF HIVE-LOGS IN THE COLLECTION OF THE MUSEUM OF THE HISTORY OF BEEKEEPING OF THE MIDDLE TRANSNIPRIAN REGION OF THE NATIONAL HISTORICAL AND ETHNOGRAPHIC RESERVE "PEREYASLAV"

The article examines in detail the problem of studying the collection of beehives-logs of the Museum of the History of Beekeeping of the Middle Transnistria of the National Historical and Ethnographic Reserve «Pereyaslav» on the basis of the study and analysis of stock and accounting documentation, which includes more than 600 exhibits, among them the museum's frameless beehives are 21 museum items, which accounted for in the inventory groups of the main and auxiliary fund. Of them, 10 hives-logs of forest beekeeping, which are characteristic of Ukrainian Polissia and stationary apiaries, and 11 light hives-cavities of nomadic apiaries of forest-steppe and steppe zones of Ukraine. The unique collection of beehives-logs was formed thanks to the powerful expeditionary work of the museum staff, the objects of which were transferred to the Reserve's funds from the beginning of the 60s of the XX century.

Descriptions of beehives-logs are presented in accordance with the available inventory cards and scientifically unified passports of the NIEZ «Pereyaslav». Based on the materials of the scientific and fund documentation, the methods of use and structural features of museum objects (hives-logs), their dimensions, material and manufacturing techniques were investigated. The recorded time and place of use of these beehives, the source of income to the museum's funds, as well as the events and persons involved in the creation and use of this beekeeping inventory are outlined. The article also describes one of the steps in the evolution of beehives from natural bee nests to artificial beehives-logs and hollows, which are characteristic of the forest and steppe zones of Ukraine.

Thanks to the exhibition of the created museum collections of beekeeping, which consist of unique museum objects, wide opportunities are opened for the transmission of ethnographic information to future generations, the satisfaction of cognitive requests of ordinary visitors and modern beekeepers and scientists. Therefore, thanks to the work carried out, the stock documentation was introduced into scientific circulation, which will further help visually and documentally get to know and study the history of the ancient Ukrainian industry. To preserve traditions and pass them on to future generations.

Key words: museum collection, beehives-logs, beehives-hollows.